

روزشمار جنگ

جمعه

۳۰ مرداد ۱۳۶۰

۲۰ شوال ۱۴۰۱

۲۱ اوت ۱۹۸۱

۴۴۲

امروز شورای عالی دفاع تشکیل جلسه داد* و مقرر کرد در اولین سالگرد حمله عراق به ایران، از ۲۸ شهریور تا ۳ مهر امسال هفته جنگ نامیده شود. اجرای مراسم این هفته برعهده سپاه پاسداران گذاشته شد. همچنین در این جلسه درباره نیازهای تسلیحاتی جبهه‌ها تصمیماتی اتخاذ گردید.

در پایان جلسه، محمدعلی رجایی رئیس‌جمهور و رئیس شورای عالی دفاع، از مردم خواست تا در اجرای برنامه‌های این هفته با نیروهای سپاه همکاری کنند.^(۱) آقای هاشمی رفسنجانی در خاطرات خود درباره برخی موضوعات مطرح شده در این جلسه نوشته است: «تیمسار فلاحی گزارش وضع جبهه‌ها را داد. گزارش تحقیقات از متهمان و بازداشتی‌های جریان فرار بنی‌صدر و رجوی را شنیدیم. لیست نیازمندی‌های لجستیکی ارتش مطرح شد که هزاران خودرو از انواع بولدوزر تا جیپ بود. گفتیم که وزارت دفاع تهیه کند، اما عملیات نظامی مقرر را نباید موکول به رسیدن اینها کنند. از سد ابتکاری مهندس سرداری** در شمال آبادان راضی بودند. ممکن است به‌زودی اثر قاطعی در جبهه داشته باشد. خرید تانک از کره شمالی، مطرح و تصویب شد.»^(۲)

* این جلسه به ریاست محمدعلی رجایی و با حضور آقایان هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی، محمدجواد باهنر نخست‌وزیر، سرتیپ فلاحی جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش، آیت‌الله سید علی خامنه‌ای نماینده امام در شورای عالی دفاع، میرحسین موسوی وزیر امور خارجه، سرهنگ نامجو نماینده امام و وزیر دفاع، یوسف کلاهدوز قائم‌مقام سپاه پاسداران و کمال خرازی مسئول ستاد خبری جنگ و خبرگزاری پارس، تشکیل شد. (روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۳۱، ص ۲)

** جمشید سرداری از مدیران سازمان آب خوزستان بود که در امر بهره‌برداری از آب‌های جاری و راکد استان و رهاکردن آنها در مقابل نیروهای عراقی که باعث متوقف‌شدن پیشروی آنان در بعضی مناطق شد، نقش مؤثری ایفا کرد.

۴۴۳

بر اثر اصابت گلوله‌های توپ ارتش عراق به تأسیسات تلمبه‌خانه و فاضلاب آب شهری آبادان و ۳ منزل مسکونی این شهر، آتش‌سوزی شدیدی اتفاق افتاد و خسارت‌هایی به بار آمد. در این حادثه ۱۰ نفر مجروح شدند.^(۳)

همچنین ۴ هواپیمای مهاجم عراقی به حریم هوایی شهرهای جنوب و غرب کشور تجاوز کردند که با اجرای آتش سلاح‌های پدافند هوایی ناچار به فرار شدند.^(۴)

۴۴۴

تعدادی از نیروهای نظامی و چند خانواده عراقی با عبور از مرز وارد خاک ایران شدند و تقاضای پناهندگی کردند.

امروز ۲ تن از سربازان ارتش عراق با عبور از مرز، خود را به پادگان سردشت معرفی و تقاضای پناهندگی کردند.^(۵) همچنین ۴ سرباز دیگر که از اهالی حلبچه بودند، خود را به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی پناه معرفی کردند.^(۶)

علاوه بر این، ۸ نفر از اتباع عراقی همراه با خانواده‌هایشان از مرز ترمچین از توابع پیرانشهر وارد خاک ایران شدند و تقاضای پناهندگی کردند. این عده هنگام ورود به خاک ایران ۴ اسلحه و ۳۲۰ فشنگ همراه داشتند که به نیروهای ایرانی تحویل دادند.^(۷)

به گزارش لشکر ۲۸ پیاده کردستان، ۷ عراقی نیز دو روز پیش (۱۳۶۰/۵/۲۸) با عبور از مرزهای غربی، خود را به یگان‌های وابسته به این لشکر معرفی و تقاضای پناهندگی کردند.^(۸)

۴۴۵

تعدادی از افراد وابسته به گروه‌های مسلح ضدانقلاب در غرب کشور به مقر نیروهای خودی در روستای مشیرآباد و گاومیش گلی از توابع میاندوآب و پایگاه نظامی این شهرستان حمله کردند که با واکنش متقابل نیروهای خودی، مهاجمان ناگزیر به عقب‌نشینی شدند. در این حادثه به نیروهای مستقر در این پایگاه‌ها آسیب نرسید.^(۹)

۴۴۶

در جریان کشف ۹ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تهران و ساری، تعدادی از افراد این سازمان دستگیر، ۴ نفر از آنان کشته و ۲ نفر نیز زخمی شدند. از این خانه‌ها تعداد زیادی اسلحه، انواع بمب و مواد منفجره و مقادیر فراوانی مهمات به دست آمد.

با اطلاعاتی که مردم در اختیار نیروهای کمیته انقلاب اسلامی تهران گذاشتند، یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق که مرکز عملیاتی شاخه نظامی این سازمان در شهرری بود، در

شهرک دولت‌آباد واقع در جنوب تهران کشف شد و در یک درگیری به تصرف درآمد. نیروهای کمیته دولت‌آباد و بسیج شهری، ساعت ۲۳ این منزل را محاصره کرده و از ساکنان آن خواستند که خود را تسلیم کنند، اما آنان به‌سوی نیروهای کمیته تیراندازی کردند و دو طرف با یکدیگر درگیر شدند. در این درگیری که یک ساعت طول کشید، ۲ نفر از افراد سازمان کشته، ۲ نفر از آنان زخمی و ۶ نفر، از جمله یکی از اعضای اصلی سازمان در شهری دستگیر شدند. از نیروهای کمیته نیز یک نفر به نام احمد نظری شهید و یک نفر مجروح شد. در بازرسی از این منزل، یک اسلحه کلاشینکف؛ ۲ کلت کالیبر ۴۵؛ یک اسلحه ژ ۳؛ ۵ نارنجک جنگی و تعدادی فشنگ کلت، ژ ۳ و کلاشینکف و تعداد زیادی اطلاعاتیه سازمان به دست آمد.^(۱۰)

همچنین در این خانه، طرح حمله به یک ساختمان سپاه در محله نازی‌آباد و طرح ترور یکی از نیروهای بسیج منطقه ۸ که در ۲۶ مرداد ۱۳۶۰ به شهادت رسید، کشف شد.^(۱۱) در خیابان ایرانشهر نیز خانه تیمی دیگری شناسایی و تصرف شد. مشخصات این خانه تیمی را یکی از افراد فعال سازمان مجاهدین خلق که دو روز پیش دستگیر شده بود، در اختیار نیروهای کمیته گذاشته بود.

در جریان تصرف این خانه، نیروهای کمیته ابتدا این مکان را محاصره و سپس به‌قصد دستگیری افراد سازمان وارد خانه شدند، اما با مقاومت مسلحانه ساکنان منزل روبه‌رو و با آنان درگیر شدند. در این میان، ۲ نفر از افراد سازمان که تلاش آنان برای فرار از طریق ساختمان مجاور به نتیجه نرسید، با نارنجک جنگی خودکشی کردند. همچنین یک پاسدار به نام سید محمدرضا موسوی به شهادت رسید.

از این خانه تیمی چند اسلحه ژ ۳، نارنجک، چاشنی مواد منفجره و تعدادی فشنگ به دست آمد.^(۱۲) روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نیز با انتشار اعلامیه‌ای از شناسایی ۶ خانه تیمی در تهران، دستگیری ۱۰ نفر از افراد سازمان مجاهدین خلق و کشف تعدادی اسلحه، اسناد و مدارک این سازمان و مقداری مهمات خبر داد.^(۱۳)

در ساری هم یک خانه تیمی با استفاده از اطلاعات به‌دست‌آمده از مردم کشف شد و ۳ نفر از افراد سازمان دستگیر شدند. از این خانه، یک اسلحه ژ ۳، تعدادی فشنگ و بمب دست‌ساز و یک دستگاه تایپ و وسایل چاپ به دست آمد.^(۱۴)

۴۴۷

پرتاب ۳ بمب در مشهد، سمنان و کرمان به محل کسب و منازل مردم خسارت‌هایی به بار آورد. در مشهد، یکی از افراد وابسته به گروه‌های مسلح ضدانقلاب یک بمب آتش‌زا را درون مغازه یکی از افراد متعهد شهر مشهد پرتاب کرد که خسارت اندکی ایجاد کرد.^(۱۵)

در سمنان هم بر اثر پرتاب بمب آتش‌زا به داخل مغازه یکی از افراد متعهد شهر و ایجاد آتش‌سوزی، خسارت مالی فراوانی به بار آمد.^(۱۶)

همچنین یک بمب دست‌ساز به منزل شهید محمد طایی در شهر کرمان پرتاب شد که خسارت چندانی ایجاد نکرد.^(۱۷)

۴۴۸

تعدادی از افراد مسلح سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تهران، انزلی، تبریز و آستانه اشرفیه و یکی از مسئولان سازمان چریک‌های فدایی خلق در شوشتر، دستگیر شدند. همچنین ۳ نفر از هواداران سازمان با شرکت در مراسم نماز جمعه در ایلام و کلاردشت، اقدامات این سازمان را محکوم کردند. یک تیم دونفره سازمان مجاهدین خلق حین حمله به واحد گشتی کمیته در اتوبان مدرس تهران، دستگیر شدند و از آنان یک اسلحه کلت، ۱۱ خشاب و یک نارنجک به دست آمد. در بازجویی از این افراد مشخص شد که مسئولیت شناسایی افراد متعهد منطقه را برای ترور بر عهده داشتند. همچنین با استفاده از اطلاعات به‌دست‌آمده از آنان، یکی از افراد سازمان که رابط این تیم با بدنه تشکیلات نظامی بود، دستگیر و از وی وسایل و تجهیزات نظامی بسیاری به دست آمد. این افراد همچنین در چندین عملیات نارنجک‌اندازی، سرقت اتومبیل و حمله به مردم عادی شرکت داشتند.^(۱۸)

به گزارش روابط عمومی سپاه پاسداران بندر انزلی، ۴ نفر از افراد سازمان مجاهدین خلق به جرم برپایی راه‌پیمایی غیرقانونی، انفجار مراکز انجمن‌های اسلامی و به‌آتش کشیدن منازل مسکونی، در جنگل‌های آبکنار دستگیر شدند. از این افراد که هنگام دستگیری قصد حمله به خودرو سپاه پاسداران را داشتند، یک کلت با خشاب پر و ۲۷ فشنگ، یک بمب دست‌ساز، فتیله و چاشنی انفجاری، باروت جنگی و خرج خمپاره به دست آمد.^(۱۹)

واحد عملیات سپاه پاسداران آستانه اشرفیه در بخش لولمان، ۲ نفر دیگر از افراد سازمان را که قبلاً شناسایی شده و متواری بودند، دستگیر کردند.^(۲۰)

در تبریز هم با کشف ۲ خانه تیمی در خیابان قطران، تعدادی اسلحه، نارنجک و بی‌سیم به دست آمد و چند نفر از اعضای شاخه نظامی سازمان دستگیر شدند.^(۲۱)

در شوشتر نیز یکی از اعضای مهم سازمان چریک‌های فدایی خلق اقلیت که مسئولیت سازماندهی نیروهای سازمان را بر عهده داشت، شناسایی و دستگیر شد.^(۲۲)

همچنین ۲ نفر از هواداران فعال سازمان مجاهدین خلق در ایلام و یک نفر در کلاردشت، با مراجعه به دادسرای انقلاب اسلامی و سپس حضور در مراسم نماز جمعه ضمن محکوم کردن مواضع سازمان، از اقدامات گذشته خود در حمایت از این سازمان اظهار ندامت کردند که با پشتیبانی مردم مواجه شدند.^(۲۳)

۴۴۹

بنی صدر مانند چند روز گذشته در مصاحبه با رسانه‌های غربی ادعاهای قبلی خود درباره جمهوری اسلامی و همچنین داشتن پایگاه مردمی در داخل ایران را تکرار کرد.

بیان دلایل فرار از ایران، ادعای استقبال نکردن مردم از دومین انتخابات ریاست جمهوری، مخالفت مردم با نظام جمهوری اسلامی و مشارکت با سازمان مجاهدین خلق در تشکیل شورای ملی مقاومت از جمله موضوعاتی بودند که وی در مصاحبه با خبرنگار روزنامه فرانکفورتر روندشاو (چاپ فرانکفورت) آلمان به آنها پرداخت.

بخشی از گفت‌وگوی بنی صدر با عنوان "ملت همچنان پشت سر من قرار دارد" چنین است: «س: شما قبل از فرار به فرانسه، موضوع ترک خاک وطن را رد می‌کردید، چه دلایلی باعث تغییر عقیده‌تان شد؟

[جواب]: این کاملاً درست است که من گفته بودم هرگز ایران را ترک نخواهم کرد، زیرا نیروی عظیم ملت را همواره در پشت سر خود احساس می‌کردم. رژیم خواستار استعفای من شده بود، اما نمی‌توانست در این راه گامی جلو بگذارد و آنان از این واهمه داشتند که مبدا ملت سر به شورش گذارند. آنچه من اینجا بیان می‌کنم، برای اولین بار است. روزی که من از مقام ریاست جمهوری عزل شدم، تصمیم گرفتم همچنان در ایران باقی بمانم، اما پس از مشاورات زیاد با رهبر سازمان مجاهدین خلق و جدال با افکار و اندیشه‌های خود مصمم به ترک ایران شدم. اساساً من در نظر داشتم سه روز قبل از انجام دومین انتخابات ریاست جمهوری، ایران را ترک گویم، لذا ناچار بودم تا نتایج انتخابات در ایران باقی بمانم. شرکت مؤثر مردم در انتخابات ریاست جمهوری گویای این حقیقت بود که مردم در کنار امام و برعلیه من بسیج شده‌اند، اما گروه کثیری از ملت همچنان از من پشتیبانی می‌کردند، زیرا تعداد شرکت‌کنندگان در انتخابات ریاست جمهوری از ۲/۷ میلیون نفر تجاوز نکرد.

- آیا شما در تشکیل و به وجود آوردن شورای مقاومت ملی مشارکت داشتید؟ نقش شما در این شورا که با کمک مجاهدین خلق ایجاد گشته چیست؟

- وظایف من در شورای مقاومت ملی بر این مسئله استوار است تا ضمن تشکیل یک دولت، آزادی‌های فردی و عدم وابستگی را تحقق بخشم.

- [اگر] بخش عظیمی از روحانیت و ارتش مخالف رژیم است، پس عمر طولانی رژیم را چگونه توجیه می‌کنید؟

- استقرار و استمرار رژیم در وهله اول مدیون اوضاع و شرایط خاص کشور و در درجه دوم به جنگ بستگی دارد.

- چرا از وجود ارتش برای حفظ موقعیت خود در برابر رژیم استفاده نکردید؟
- به نظر من، باید ملت، قدرت را دوباره به دست بیاورد. ارتش باید این موضوع را در نظر داشته باشد که نباید در برابر قیام مردم به مخالفت برخیزد.

- آیا ارتش در آخرین روزهایی که شما قصد ترک ایران را داشتید به طرف‌داری از شما پرنخاست؟
 - ارتش دقیقاً موضوع رژیم گذشته را در پیش گرفت.^(۲۴)
 بخش‌هایی از گفت‌وگوی بنی‌صدر نظر برخی خبرگزاری‌ها؛ از جمله یونایتدپرس را به خود جلب کرد.
 این خبرگزاری ضمن انعکاس خبر مصاحبه بنی‌صدر با نشریه *فرانکفورتر روندشاو*، نوشت:
 «ابوالحسن بنی‌صدر رئیس‌جمهور مخلوع ایران، امروز گفت رژیم اسلامی آیت‌الله روح‌الله خمینی فقط به‌خاطر جنگ ۱۱ ماهه ایران با عراق بر جای مانده است. وی در مصاحبه‌ای با روزنامه *فرانکفورتر روندشاو* گفت اگر ارتش درگیر به جنگ با عراق نمی‌شد، علیه دولت شورش کرده بود. بنی‌صدر گفت ارتش طرف‌دار دولت نیست، ولی دست‌هایش بسته است.
 بنی‌صدر افزود: آنها می‌دانستند من چقدر محبوبیت داشتم و از همین رو، از مداخله مردم وحشت داشتند؛ یک شورش و انقلاب به مفهوم واقعی کلمه.»^(۲۵)

بنی‌صدر همچنین در گفت‌وگو با شبکه خبری ای.بی.سی. آمریکا - که آسوشیتدپرس بخش‌هایی از آن را امروز مخابره کرد - ضمن اشاره به اینکه هدف اصلی وی سرنگونی جمهوری اسلامی ایران است و باید این کار را قبل از درگذشت امام خمینی انجام دهد، ادعای اقدام ایران به خرید اسلحه از رژیم صهیونیستی را تکرار کرد و گفت: «خرید تسلیحات مبین علاقه وافر ملاها به قدرت است. بارها گفتم که اگر مجبور به خرید سلاح از رژیم اشغالگر قدس هستیم، چرا با عراق صلح نشود؟ اینکه بسیار آسان‌تر خواهد بود.»
 وی همچنین امام خمینی را مسئول ادامه جنگ معرفی کرد و مدعی شد: «دفعات بسیاری به یک راه‌حل شرافتمندانه سیاسی نزدیک شدیم، اما آنها خرابکاری کردند.»^(۲۶)

۴۵۰

در پی اقدام نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران به توقیف یک کشتی دانمارکی در خلیج فارس،* سعدون حمادی وزیر امور خارجه عراق، در نامه‌ای خطاب به دبیرکل سازمان ملل متحد بدون اشاره به محموله این کشتی و مقصد آن و با ادعای اینکه محموله کشتی متعلق به کشورهای کویت و امارات متحده عربی است، به این اقدام ایران اعتراض کرد.
 در قسمتی از این نامه که نماینده عراق در سازمان ملل آن را تسلیم رئیس‌شورای امنیت کرد، آمده است: «عمل توقیف که ایران مرتکب شده، نقض آشکار مقررات حقوق بین‌المللی در آزادی دریانوردی از طریق تنگه‌ای مورد استفاده در دریانوردی بین‌المللی است؛ از همین رو، خطر جدی برای صلح و امنیت بین‌المللی به‌طور کلی و منافع حیاتی کشورهای عربی خلیج [فارس] به‌طور اخص محسوب می‌شود.»^(۲۷)

* این کشتی حامل ۱۷۷ تن دینامیت به مقصد عراق و محموله‌هایی برای کویت و امارات بود که پس از تخلیه دینامیت‌ها در بندرعباس به‌سمت مقصدهای بعدی خود حرکت کرد. (روزشمار ۱۳۶۰/۵/۱۹)

پس از این اقدام عراق، هیئت ایرانی مستقر در سازمان ملل، با انتشار اطلاعیه‌ای ضمن رد ادعای عراق اعلام کرد که ناخدای کشتی دانمارکی - که در ۸/۵ مایلی سواحل ایران قرار داشت - در پاسخ به واکنش یک واحد نیروهای دریایی ایران به صراحت اعلام کرده بود که حامل تجهیزات نظامی برای عراق است به همین دلیل، نیروی دریایی ایران کشتی را به بندرعباس هدایت کرد و خواستار تخلیه محموله جنگی آن شد. این کشتی پس از تخلیه بار، راه خود را به سوی امارات متحده و کویت ادامه داد.^(۲۸)

۴۵۱

درحالی‌که ایران به دلیل جنگ و کاهش درآمدهای ارزی، در صدور نفت با محدودیت روبه‌رو شده و در مضیقه قرار گرفته است و حامیان عرب صدام متعهد و ملتزم به تأمین هزینه‌های جنگ هستند، وزیران نفت ۱۳ کشور عضو اوپک پس از سه روز گفت‌وگو درباره قیمت‌های جهانی نفت در مقر اجلاس وزیران نفت در ژنو، بدون دستیابی به توافق درباره همسان‌سازی قیمت پایه نفت، به اجلاس پایان دادند.

به گزارش خبرگزاری پارس، درحالی‌که کشورهای عضو اوپک، نفت صادراتی خود را از ۳۲ تا ۴۰ دلار به فروش می‌رسانند، محمد غرضی وزیر نفت، درباره این قیمت‌ها گفت: «عده‌ای سعی در کاهش قیمت نفت تا ۳۴ دلار را دارند و دیگران از پایه ۳۶ دلار دفاع می‌کنند. ۳۴ دلار بهایی است که برای عربستان سعودی تغییری ایجاد نمی‌کند، اما دیگران که در مجموع، به اندازه عربستان تولید ندارند، از این بها متضرر خواهند شد. بنابراین، ایران به هیچ‌وجه نفت خود را پایین‌تر از ۳۶ دلار نخواهد فروخت.»*

وی درمورد میزان تولید نفت ایران افزود: «به‌خاطر مسائل مربوط به جنگ، میزان دقیق تولید را نمی‌توانیم بگوییم، ولی ما در شرایطی هستیم که توانایی تولید ۸ میلیون بشکه نفت را در صورت لزوم خواهیم داشت.»

وی همچنین در پاسخ به سؤالی مبنی بر اینکه مشتری‌های ژاپنی ایران نیز تقاضای تقلیل در قیمت نفت را داشته‌اند یا خیر، گفت: «علاوه بر ژاپنی‌ها، چند خریدار دیگر نیز خواستار کاهش قیمت نفت خود شده‌اند، اما ملت ما اجازه نمی‌دهد که نفت خود را حتی یک سنت کمتر از ۳۶ دلار بفروشیم.» به گزارش خبرگزاری رویتر، دست‌نیافتن وزیران نفت اوپک به قیمت جدید با استقبال امریکا و اتحادیه اروپا - که ۳۵ درصد نفت خود را از عربستان وارد می‌کنند - روبه‌رو شده است.

* ایران در جلسات اوپک به شرط اجماع اعضا با قیمت ۳۵ دلار نیز موافق بود، اما به دلیل عدم اجماع، بر ۳۶ دلار اصرار کرد. (اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ نهم ۱۳۸۶، ص ۲۰۵)

روزنامه کیهان در این باره به نقل از خبرگزاری‌ها نوشته است: «در حالی که اغلب کشورهای عضو اوپک از قیمت ۳۶ دلار حمایت می‌کنند، عربستان سعودی با تولید ۱۱ میلیون بشکه نفت در روز و فروش آن به بهای ۳۲ دلار، پیشنهاد ۳۴ دلار را پذیرفت، اما با وجود مذاکرات طولانی، بحث‌ها به نتیجه نرسید و وزیر نفت عربستان اعلام کرد نفت این کشور تا پایان سال آینده ۳۲ دلار فروخته خواهد شد. زکی یمانی وزیر نفت عربستان در این باره گفت سعودی‌ها که بیشترین نفت را تولید و پایین‌ترین قیمت‌ها را دریافت می‌کنند، می‌توانند با حداکثر ۲ دلار افزایش قیمت، بهای هر بشکه را به ۳۴ دلار برسانند، اما اگر همکاران وی [سعودی‌ها] در اوپک حاضر به سازش در آن سطح نشوند، آنها اصلاً قیمت‌هایشان را تغییر نخواهند داد.»^(۲۹)

منابع و مأخذ روزشمار ۱۳۶۰/۵/۳۰

۱. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۳۱، ص ۲.
۲. اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات سال ۱۳۶۰)، به اهتمام پاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ نهم ۱۳۸۶، ص ۲۰۶.
۳. سند شماره ۳۷۶۸۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهرانی خوزستان به استاندار خوزستان، ۱۳۶۰/۵/۳۰.
۴. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۳۱، ص ۱۹.
۵. سند شماره ۱۶۸۹۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد سپاه پاسداران غرب (اطلاعات عملیات) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران (اطلاعات عملیات)، ۱۳۶۰/۶/۱، ص ۳.
۶. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۶/۲، ص ۱۵.
۷. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۶/۳، ص ۱۱؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۳۱، ص ۴.
۸. سند شماره ۱۶۹۶۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به فرماندهی ستاد عملیات مخصوص غرب (کردستان)، ۱۳۶۰/۵/۲۱.
۹. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۶/۱، صص ۴ و ۱۳.
۱۰. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۶/۱، ص ۲؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش‌ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۱۵۵، ۱۳۶۰/۵/۳۱، ص ۱۶، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۳۱، و - روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۳۱، ص ۲.
۱۱. مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران، نشریه خبرنامه، شماره ۲۱۱، ۱۳۶۰/۶/۲، ص ۲.
۱۲. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۳۱، ص ۲؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش‌ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۱۵۵، ۱۳۶۰/۵/۳۱، ص ۱۴، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۳۱.
۱۳. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۳۱، ص ۲؛ و - مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران، نشریه خبرنامه، شماره ۲۱۰، ۱۳۶۰/۵/۳۱، ص ۳.
۱۴. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۳۱، ص ۴.
۱۵. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۶/۲، ص ۲.
۱۶. خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش‌ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۱۵۵، ۱۳۶۰/۵/۳۱، ص ۲۹، سمنان - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۳۱.
۱۷. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۶/۲، ص ۲.
۱۸. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۳۱، ص ۲.
۱۹. مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران، نشریه خبرنامه، شماره ۲۱۱، ۱۳۶۰/۶/۲، ص ۳.
۲۰. همان؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۶/۱، ص ۲.
۲۱. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۳۱، ص ۴.
۲۲. سند شماره ۵۴۸۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه منطقه ۸ (اهواز) به اطلاعات سپاه مرکز، ۱۳۶۰/۵/۳۱.
۲۳. خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش‌ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۱۵۵، ۱۳۶۰/۵/۳۱، ص ۲۷، ایلام - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۳۱، و - روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۶/۲، ص ۴؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۳۱، ص ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۶/۱، ص ۳.
۲۴. اداره کل مطبوعات و رسانه‌های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، نشریه بررسی مطبوعات جهان، شماره ۹۱، ۱۳۶۰/۷/۱۲، صص ۵۵ - ۵۲، به نقل از فرانکفورت‌ر روزن-شو (چاپ آلمان)، ۱۳۶۰/۵/۳۰.
۲۵. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۴، ۱۳۶۰/۵/۳۱، ص ۱۰، فرانکفورت - یونایتد پرس، ۱۳۶۰/۵/۳۰.
۲۶. همان، صص ۹ و ۱۰، نیویورک - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۳۶۰/۵/۳۰.
۲۷. مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق در اسناد سازمان ملل، ترجمه محمدعلی خرمی، جلد ۱، تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات دفاع مقدس، ۱۳۸۷، ص ۸۷.
۲۸. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۶/۱، ص ۴.
۲۹. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۹، ص ۱۶؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۳۱، ص ۲۰.